

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . . 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvmdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

A jövő ipar-kereskedelme.

Molt alkalmunk a zombori ipar- és kereskedelmi tanulók évvizsgálatain, valamint a kapcsolatosan megtartott munkakiállításokon meggyőződni ezen újabb keletű intézménynek értéke felől. Jó lélekkel mondhatjuk, hogy a tapasztalt haladással általában meg lehetünk elégedve! Aki tudja milyen nyelvi és előkészületi különbségekben szenvedő anyagot kapnak az illető tanítók: az a mérték megállapításánál inkább lefelé, mint fölfelé kell, hogy leítájon.

A kérdés, mely ez alkalommal előtérbe tül, csak akörül foghat: vajon elegendő-e ma a leendő iparos és kereskedő számára annyi általános és szakismeret, amennyit itten az egypár esti tanóra alatt szerezhetni?

Szerény nézetünk szerint föltétlenül igennel felelhetni.

Mi ugyanis nem annyira magát az ismétlődő iskola által nyújtott ismeretbeli mennyiséget, mint inkább azt az ingert becsljük sokra, mely a továbbképzésre hajlandó és alkalmas ifju lelkében fölkelti az önképzés szükséges voltának eleven tudatát és mint életre való csira a későbbi években bizonyára kívánatos lendületnek fog indulni.

A mai világ nagy nyilvánossággal él és dolgozik. Az eszmék — jók és rosszak egyaránt — hamar terjednek és a társadalom minden rétegébe átszivárognak. Lehetetlen tehát, hogy az az általánosan hangoztatott véskiáltás, mely a magyar iparost, ha képzettségben hátra marad, elbukástól félti, mindenhová elhasson, csak éppen a leendő iparosnak füleit hagyja érintetlenül. Kivált ha ezen leendő iparos a fogékonyság éveiben az önképzés módjaival és eszközeivel megismertetik és kivált ha lelkébe egy bizonyos szomjúság alakjában beleoltatik az a kielégítést parancsoló vágy, hogy neki nemesak gépíleg kell a saját eszközeit ismerni és használni, hanem szükséges azt az eszmekört, mely pályájával összefügg, a civilizáció mai fejlettségének fokán részletesen ismerni s állandó figyelemmel kísérni. Majd rájön a legnagyobb rész arra a világos títokra, hogy az iparos tanulási ideje nemesak nem végződik be a felszabadulással, hanem tulajdonképpen arcul kezdődik.

Ezen jó föltevés mellett mi egyelőre elégnék tartjuk a mostani ipar-kereskedelmi oktatást még egy más fontos tekintetnél fogva is. Ez a fontos tekintet az, hogy azoktól a mai iparosoktól, akik a közgondosság hasonló jótéteményében csak elvéve részesültek, a mostaninál nagyobb áldozatot követelni merész kockázat lenne. Mert hiába, az bizony áldozat, hogy az iparosnak hetenkint néhány órában, amely idő a készület és ide-odajárás folytán megkészszerződik, inasát nélkülöznie kell. Becsületükre is válik iparosainknak és kereskedőinknek a tanusított áldozatkészség és önmegtartóadás. És hogy ezen két erény a jogos hiúságban milyen jó támogatót nyert, mutatja az a szerény, de épületes kis kiállítás, mely ha az inasok csinálták is, mégis csak főképpen a mestereket dicséri. Mert tudni való, hogy ha az eszmét és anyagot nem kizárólag ők adták is, de az időt minden esetre ők engedélyezték.

A rendelkezésre álló csekély eszközökkel ma nagyobb sikert elérni alig lehetne. Egyébiránt más műveltebb országok iparosai is csak fokozatosan fejlődnek, mert a természetben nincsen ugrás. Ha majd a mostani iskolázottabb nemzedék a maga gazdája lesz: bizonyára, részint hálából, részint belátásból, kamatostól tovább fogja adni az ő hatáskörében az okulás vett jótéteményeit. Együttal ha a mostani iparosoknál jobban fognak boldogulni: akkor igazolva lesz a próba, és a siker minden buzdításnál többet fog érni arra, hogy megértse az iparosvilág, mit tesz az: Többet észszel, mint erővel!

Alispáni jelentés.

Méltóságos Főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

A folyó évi április hó 27-én és 28-án tartott első rendes évnegyedes közgyűlés óta lefolyt nem egészen 2 hó leforgása alatt történt fontosabb eseményekről, van szerencsém jelentésemet következőkben előadni:

I. A központi tisztviselők és járási hivatalok feladatkad nélkül teljesített feladatukat.

II. A megyei házipénztárt az ott kezelt alapokkal, valamint a megyei árvapénztárt is a mellékelt és a megyei levéltárban elhelyezett eredeti jegyzőkönyvek tanúságaként havonként szabályszerűen megvizsgáltam és teljesen rendben találtam.

III. A közmunka alap hátraléka a múlt közgyűlésen kitétt 60,579 frt 27 krt, időközben befolyt 978 frt 46 kr, szabályszerű formák között leírásba hozott 3155 frt 33 kr s így a mai napon ezen alap hátraléka még kitesz 56,445 frt 48 krt.

Az időközi csekély befizetési eredmény az évszakban leli indokát, hiszem azonban, hogy a megtett erélyes intézkedések a legközelebbi rendes évnegyedes közgyűlésig már lényeges lerovási eredményt fognak feltüntetni és pedig nemesak a korábbi, de az időközben megindítandó jelen évi közmunkaváltási összegek tekintetében is.

IV. A megyei nyugdíjalap a múlt közgyűlés alkalmával kitétt 73,388 frt 94 1/2 krt, azóta a tisztviselők és közsegek részéről befolyt 3081 frt 59 1/2 kr s így a már megállapított nyugdíj összegek levonása után ezen alap állása ma 76,470 frt 54 kr, az I-ső részletről kinnlevő követelés 5324 frt 16 kr, a II-ik 12,558 frt 83 kr, mely összegek befizetése alatt állanak; az ez évben esedékes III-ik részlet befizetése iránt legközelebb fogom a szükséges intézkedéseket megtenni.

V. Az 1886-ik évet előzőtt közpénztári számadások közül a múlt közgyűléskor feldolgozás alatt maradt 143 drb, azóta befolyt 15, összesen tehát 158 drb, ezekből elintéztetett a) észrevételekkel 20 drb, b) a közgyűlésre előterjesztve van 20 drb, marad tehát feldolgozás alatt 118 drb. Ezen kívül az 1886-ik évi közpénztári számadásokból befolyt a mai napig 48 drb. Az 1886-ik évet előzőtt közpénztári számadásokból még hátralékban van 2 drb, a múlt évekből pedig még be nem terjesztett 75 drb, melyek beherjesztése iránt a szükséges intézkedések megtéetettek.

VI. A belvíz ügyek további rendezése tekintetéből a Delta, az új-palánkai és az ada-zentai érdekeltségek részéről benyújtott alapszabályok tárgyalása a közgyűlés után fog megjelteni; a Dunába irányuló és az újvidéki-kis-sztapári csatornától a Dunáig terjedő belvizeket a Piros, Petrovács, Glozsán, Begecs, ó- és új-futtaki határ, valamint a közbeeső uradalmi pusztákról leveztetni hivott 5986²⁹⁶/_{1,600} hold; valamint a Szabadka alól a Tiszába irányuló Csantavér, Zenta, Ada, Moholy és Petrovoszellő határain 2367³⁶⁹/_{1,600} kat. hold termékenyítését célzó Csikér szabályozási tervek és műszaki okmányok is a kir. kulturmérnökség által elkészítették és hozzám bemutatattak, az alapszabály tervek pótllólagos benyújtása után nem késendek az illető érdekeltségi közgyűléseket megtartani és azokat a vízjogi törvény értelmében társulatokká alakítani.

VII. Az I-ső és II-od rendű megyei utakon a földmunka javítások a megállapított előirányzat keretében megveszerte befejezésükhöz közledeknek.

A 37,651 folyó méter hosszú újvidék-palánkai műút kiépítésének biztosítására 11630/alisp. szám alatt a szükséges intézkedéseket még e hó 1-én megtévén, a zárt ajánlatokkal kapcsolatos versenytárgyalást, folyó hó 30-án fogom a megyei gazdasági választmány hozzájárulásával megtartani, az elérendő eredményről pedig a legközelebbi rendes évnegyedes közgyűlésen jelentést teendek. A legutóbbi közgyűlés rendelkezése következőkben: az apatin-prl.-szt.-iváni, úgy a szöntai vasúti útszakaszoknak műutatisására vonatkozó felvételeket eszközölttem, az előbbinek a megyei utak közé történt sorozása indokából az előirt előterjesztés a m. kir. közmunka- és közlekedési miniszteriumnak megtéetett, az ide vonatkozó tárgyalás befejezése, úgy a műszaki okmányok elkészülte után nem késendek az ide vonatkozó közgyűlési rendelkezést odább foganatosítani, ezek képesében azonban együttal a gombos-hódsági útszakasz felvételét is eszközölttem és az érdekeltek támogatása csetében annak eredményét is, a tekintetes törvényhatósági bizottságnak további elhatározása alá terjesztendem.

A szabadka-zenta-ó-becei vasút engedélyezéséről értesítést mindekkorig nem vevén, az ezzel kapcsolatos és rendszeresen megoldani kívánt tiszavidéki forgalmi viszonyok feljavítása és véglegesítése iránti intézkedéseket kénytelen voltam rövid időre elhalasztani; amint ezen kívülünk fekvő ok elhárul, nem késendek a szükséges s általam helyesnek tartott, az egész Tiszavidékét fölelő rendszeres előterjesztésemet előadni és szives támogatásukkal a mindenkori előirányzatok keretében fokozatos megoldásra juttatni; mondanom sem kel, hogy a legégetőbb bajok orvoslása azon vidéken már ez évben megkezdetni, illetve miután a közsegek belterületének fő utai már sokhelyütt kiépíték és részben a gőzhajó állomásokkal is kapcsolatba hozták, folytatni fog.

VIII. A személy- és vagyonbiztonságra áttérve a legnevezetesebb eseményt Tyoszi Lázárnak Újvidé-

ken a kir. csendőrség által való elfogatása és ugyanez alkalommal egyik méltó társa Mrdzsits Zsivan lelovatása képezi; midőn ezen már köztudomásossá vált tényt a megye közönsége előtt kötelességszerűleg örömmel ismételném, lehetetlen a legnagyobb elismeréssel nem nyilatkoznom a kir. csendőrségnek azon ügybuzgó működéséről, melyet a Tyoszi megszökése óta lefolyt, mintegy 3/4 évi igen terhes viszonyok között személy- és vagyonbiztonságunk oltalmára és megjavítására minden rangfokozatában tanusított s melyet különösen előbb a felső-kövili találkozás majd legutóbb f. hó 11-én a Kálló Antal hadnagy szakaszparancsnok vezetése alatt közel 3 órai tusában eszközölt elfogatás alkalmával az ezen ténykedésekben közreműködött csendőrségi tagok bátorsága és önfeláldozása által újabban minden kétségen fölül igazolt.

Örömmel kell arról is megemlékezni, hogy a f. hó 17-én megveszerte megejtett képviselőválasztások is teljesen rendben folytak le, s hogy a választási rend és választási szabadság érdekében gondosan és kiméletesen tett intézkedések és a hivatalosan működött közegek tapintata, a választó közönség józansága által támogatva, megyénk reputációját kinos jelenetektől ezuttal is megóvták.

A személy- és vagyonbiztonság állapotát a többiben, a zombori kir. csendőr szárnyparancsnokságnak f. évi április hó 16-ától e hó 20-ig terjedő hivatalos értesítése következőkben tünteti fel:

Gyilkosság és rablógyilkosság ezen idő alatt nem fordult elő.

Rablás előfordult 3, kiderített 3.
Betéréses tolvajlás előfordult 35, kiderített 6, vizsgálat alatt 29.

Lopás és tolvajlás előfordult 58, kiderített 30, vizsgálat alatt 28.

Emberölés előfordult 5, kiderített 5.
Gyújtogatás előfordult 1, kiderített 1.
Tüzeset előfordult ismeretlen okokból 40 esetben.

IX. A közegészségi állapot a múlt közgyűlés óta lefolyt időszakban sem mondható kedvezőnek, mert habár a himlő és kanyaró meg is szűnt egyes községekben, az egyes községekben nem volt elfojtható, másokban pedig e járványok időközben felléptek, úgy hogy a himlőjárvány még most is fenn áll:

Báthmonostor, Baracska, Dautova, Rigyica, Vaskút, Pivnica, Szilbás, Cséb, D.-Szt.-Iván, Járek, Hegyes, Szt.-Tamás és Petrovoszellő községekben.

A kanyaró pedig: Szántova, Bogojeva, Báthmonostor, Rigyica, Vaskút és Dautova községekben.

A hökhurut Bács községében szárványosan jelentkezett; egyéb járványos betegségek a megye területén időközben elő nem fordultak.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium által Csonoplya községében engedélyezett gyógyszerár f. évi április hó 21-én tényleg megnyitott.

A védhimlőoltás folyamatban van, sőt némely községekben már sikerrel be is fejeztetett.

X. Az álategészségügy mibenlétének feltüntetésére szolgáljanak következő adatok:

Lépfeneben elhullott 1 drb ló, 6 drb szarvasmarha, 86 drb sertés megbetegedett, 49 drb elhullott és 36 drb gyógykezeltetik.

Rühkórban: megbetegedett 11 ló, ebből 3 elhullott, 8 kigyógyult

Takonykórban: 32 darab ló megbetegedett, ebből 19 leszurattott, 13 zár és megfigyelés alá helyezett.

Veszétség miatt: 10 eb lelovettet.

Végül van szerencsem a tekintetes törvényhatósági bizottság figyelmét: a palánkai kiállítás képesen a megyei gazdasági egylet által ugyanott folyó évi július hó 3. és 4-én tartandó sorvetőgép-versenyre, ugy nem kevésbé a hegyesi csatában 1849. július hó 14-én el-esett hős véreink emlékére, a megyei közönség adakozásából, Hegyes, Szeghegy, Feketehegy határpontján felállítás alatt lévő esataemléknek folyó évi július hó 17-én vasárnapon történendő ünnepélyes leleplezésére felhívnom s a tisztelt bizottsági tag urakat felkérnem, hogy az elsőt a gazdasági jólét fejlesztése, a másodikat pedig a névtelen hősök iránti kegyelet szempontjából minél számosabb megjelenésükkel megtisztelni sziveskedjenek.

Ezzel jelentésemet befejezve, kérem a tekintetes közgyűlést kegyeskedjék azt tudomásul venni.

Kelt Zomborban, 1887. évi június hó 28.

Schmausz Endre s. k.,
alispán.

Hírek.

Sürgöny. Ó-Becse, július 7-én. Popovics Vazul, a kerületnek három izen át volt kormánypárti képviselője, az ellenzéknek minden erőködése dacára 76 szótöbbséggel, újból negyedszer, nagy lelkesedéssel képviselővé választott. A hangulat magasztos és ünnepélyes. Eljen Popovics Vazul!

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Trischler Károlyt, hódsági jeles tollú és buzgó levelezőnek, kinevezte a központba számtiszté.

Kinevezések. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter Kúthy Géza erdészt az apatini erdőhivatalhoz főerdészé; Pál Tamást ugyanoda II. oszt. erdőgyakornokká nevezte ki.

Polgártársak! Folyó évi július hó 17-én d. e. 11 órakor ünnepli a Bács-Bodrogh megyei 184%-iki honvédegyet és a megye hazafiás közönsége a szabadságharc egyik legszebb győzelmének, a kis-hegyesi diadal áldozatainak szentelt emlékmű leleplezését. Polgárok! Ez ünnep az emlékeztető ünnep lesz. Jertek, zarándokoljatok el a névtelen hősök sírjához, rójatok le a kegyelet adóját azok iránt, kik a veszes időben családjaikat, tűzhelyeinket, hazánkat szív-vérükkel védelmezték. Az ünnepély sorrendje: 1. Vujevich Zakár elnök megnyitó beszéde, melynek végén Kölesy „Hymnus”-ának elnéklése közben a lepel a szoborról lehull. 2. Az emlékmű egyházi felavatása. 3. A hegyesi csataemlék nagybizottsága és a megyei történelmi társulat által 10 arannyal jutalmazott, a hegyesi diadal történelmileg méltató pályamunka felolvasása a szerző, Zomborevics György által. 4. Alkalmi óda. Dömötör Páltól, szavalja dr. Lovász Márton. 5. Az elnök átadja az emlékművet a hatóságot képviselő Schmausz Endre alispánnak, ki azt a törvényhatóság nevében átveszi. 6. Vörösmarty „Szózat”-ának elnéklése. Az ünnepélyt diszlokoma követi. Zomborban, 1887. évi július hó 5-én. Az ünnepély rendező bizottság.

Monostorszeghen június hó 25-én a vízkárosultak javára felfűzőkével egybekötött műkedvelő előadás tartott. Felülfizettek 8 frt 71 krt, még pedig: Bruck Sándor 1 kr, Merscher Ferenc 40 kr, Zsigmond Antal 40 kr, Alföldy Juliska 50 kr, Flesch Mórné 30 kr, Bruck Gyula 20 kr, Wamoscher József 1 frt, Bruck Gusztáv 10 kr, Lederer Ignác 1 frt 40 kr, Lederer Herman 40 kr, Vagyoczky János 20 kr, Mui István 20 kr, Friedman Lipót 40 kr, Szilyay 70 kr, Szerényi Imre 70 kr, Ganzl Nándor 40 kr, Nagy Béla 70 kr, Tesler Vince 70 kr. Ebből tiszta haszon 6 frt 40 kr, melyet ezennel beküld Gansl Adolf rendező.

Erdékes döntvény. A budapesti kir. ítélőtábla 1887. évi június hó 1-én 47770. sz. a kimondotta azt: „Pusztán azon körülmény, hogy a nő iparhatósági bizonyítvánnyal bír, és hogy ama helyiségre, melyben a foglalat történt, cégfelirata van alkalmazva a foglalat nem gátolhatja.”

Megjelent és beküldetett „Bácskai Keringő” zongorára szerző Kaufman Zelma. Ára 1 forint. A korzó esti sétálójól jól ismerik a bájos szerző tündérűjait s ez első munkája a zenei talentumáról való jó ítéletet csak fokozni fogja. A zenemű Hecht és Schön könyvesboltjában is kapható.

Eljegyzés. Coringer Antal, vukovári kereskedő, jegyvet váltott Novoszelell a csinos és kedves Billanits Irén kisasszonnyal.

Pár szó a dohánykérdésben cím alatt Bém József dohánytermelő röpiratot adott ki, melyben erős, de alaposan indokolt érvekkel támadja meg azt a tervbe vett törvényjavaslatot, mely szerint a külkiviteli dohánykereskedést, mely most magánkezében van, államosítani akarnák. A röpiratban sok érdekes s a dohánykérdésre fontos kérdések vannak érintve s tárgyalva, s végül a szerző saját tapasztalatai nyomán tanácsokat ad a dohánytermelőknél. Az igen csinosan kiállított könyv a Pallas irodalmi részvénytársaság nyomdájából került ki, s 50 kr-ért kapható a szerzőnél Pusztá-Mikebudán, u. p. Alberti-Irsa.

A palicsi fürdőben e hó elejéig 940 vendég fordult meg s 1549 fürdőjegyet adtak ki. A saison most kezd elevedni. A múlt héten Pares-tich és Kállay főispánok is a fürdő vendégei voltak. Hegyi Aranka művész nő férjével állandóan ott tartózkodik. A tóvíz már jó meleg, délutánonként 22–23 fok, úgy hogy a közönség nagyobbrésze a szabadban fürdik.

Pályázati hirdetés. 1887. tanév kezdetével (f. é. szeptember 1.) Bosznia és Hercegovinában különböző általános elemi iskoláknál (aradnane osnovne skola) több, egyenkint 500 és 600 frt évi fizetéssel, természetbeni lakás és kert, valamint megfelelő mennyiségű tűzifa járandóság élvezetével, esetleg ezen természetbeni illetmények helyett, szabályszerű váltásdíjjal egybekötött néptanítói állás fog betöltetni. Ezen állásokra pályázni kívánók, kik a szükséges szakképzettségen felül az ország (bosnyák) nyelvnek szóban és írásban (latin s cirill betűkkel) való teljes ismeretét tartoznak kimutatni, kellőleg felszerelt kérvényeket legkésőbb f. évi július 10-ig az alulirt országos kormányhoz nyújtsák be. Szerajevó, 1887. évi május hó 31-én. Bosznia és Hercegovina országos kormánya.

Hivatal és magyar nyelv. A Csajkás járásból egy jegyző, ki mellesleg legény mondva künöven beszél magyarul, szabadság iránti kérvényét cyril betűkben virágzó szerb nyelven nyújtotta be az illetékes szolgabírói hivatalhoz. Ez utóbbi figyelembe véve a szerb nyelven szerkesztett kérvényt, bátorodott (?) az illető jegyzővel magyar nyelven tudatni, hogy kérelmének helyt adott. Már most kérjük, ha az illető jegyző kézakarva nem tudja, hogy hivatalos ügyekben a törvény értelmében még a Csajkás járásban is magyar a levelezési nyelv, miért vette az illető szolgabírói hivatal figyelembe a szerb nyelven szerkesztett kérvényt és miért nem utasította vissza, mint törvényellenes beadványt? Hisz így könnyen megeshetik, hogy ily jegyzők, kiknek nyelvét eskiklandozza az a barbár magyar nyelv, még utóbb künai vagy hontentel nyelven fogják a jövőben, a törvény világos rendelkezése ellenére, hivatalos beadványikat szerkeszteni és akár érthető lesz az, akár pedig nem, az „írás” szavai szerint megadatnak nekik kérelmek, mert: kértek és zörgettek hontentel nyelven! Ha az illetett jegyző urnak netán kifogása lenne, mint afféle számadó ember, szivesen szolgáljon közelebbi adatokkal is. r-l.

Iskolatáraképzőpénztár alakult Német-Palánkán. Vezető: Heimann Kálmán.

Gyógyszertár. Nem rég azt újságoltuk, hogy Szauerborn Károly jónévi gyógyszerárát július hó elsejével Tiborfi bajmoki gyógyszerár veszi át. Mint most értesültünk, az ügylet a felek között nem jött létre.

A nagy közönség figyelmét Engel Adolf kereskedő hirdetésileg is felhívja, lapunkban is hirdett regedei savanyúvizére. A vizet kellemes íze és olesósága egyaránt ajánlja.

Vásárok a megyében július hóban: Baján 22-ikét megelőző vasárnap. — Bezdánban 16-án. — Szent-Tamásán 26-án. — Topolyán 13–14-ikét megelőző vasárnap és hétfőn.

Pivnicáról Dingó Janó földmives jelentkezett tegnap, esütőtörökön reggel, a helybeli kir. ügyészségnél azzal, hogy nejt, aki őt folyton megmérgezzel, majd agyonveréssel fenyegette, szóváltás folytán bottal ugy fejtbe verte, hogy rögtön holtan rogyott össze.

A Bács-Bodrogh vármegyei gazdasági egyesület által f. hó 3. és 4-ik napjain Palánkán tartott sorvetőgépversenyről tudósítunk a következő értesítést küldi: Schmausz Endre gazd. egyesületi elnök üdvözlővén a nagy számmal megjelent egyesületi tagokat és érdeklődőket, elmondja e verseny célját és fontosságát. Ezután Rombay Dezsó gazd. egyesületi tífkar felolvasást tartott a mezőgazdasági válságról, melynek okait fejtegetve, végül rá tér a gazd. gépekre, melyeknek szélesebb körű és okzerű alkalmazása nagyrészen hivatva van a válságot csökkenteni. A sikerült felolvasás után a jelenlevő szakértőkből megalakult a zsüri. Első nap a sorvetőgépek álló helyben, második nap munkaközben bíráltattak meg. Az egyesületi nagy díszoklevelet a Schliek-féle gyár H a v a s-K ü z d é n y i szabadalma nyerte el. E sorvetőgép vetőszerkezetén és csoroszáján igen célszerű és gyakorlati újítások vannak. Ugyancsak a gyár Havas-féle gépe, továbbá Friedmann és Würsching vág-szeredi gyárosok sorvetőgépe elismerő oklevelet kapott. — A verseny után Nagy Mihály palánkai földbírtokos úr vendégszerető házában kedélyes lakoma volt, melyre a zsüri tagjai voltak hivatalosak.

Hír a zenevilágból. Simpl Klementin kisasszony zombori földink, kit, mint művésznőt közönségünk már is a legjobb oldalról ismer, legközelebb „gyors-tűz-elő” induló (Schnellfeuer-Marsch) címen egy zenedarabot szerkesztett, melyet Budapestben a helybeli báró Döppner ezrednek zenekara, a főváros műértő közönségének oly nagy foku tetszése mellett adott elő, hogy említett Simpl kisasszony a leghízelgőbb ajánlatokkal lett elhalmozva ezen szerzeményének közzététele alkalmából.

Bács-Bodrogh vármegye közigazgatási bizottságának. A Gombos és Erdőd közti komp átkelésnek forgalmi akadályok miatt időnként beálló szüneteléséből keletkező hátrányok orvoslása érdekében f. é. március 5-én 728. sz. a. kelt felterjesztésére következőkről értesítet a bizottságot: Miután a Bács-Bodrogh megyében a m. államvasútak vonalai mentén fekvő állomások forgalmának nagy része úgy a külfölddel, valamint Fiumével és az osztrák-magyar területtel a fennálló forgalmi irányítások szerint a kelenföldi és villányi irányok között meg van osztva, és mindezen viszonylatokban az erdődi kompozás szünetelése esetében a küldemények egyenlő viteldijak mellett akadálytalanul Kelenföldre át szállíthatók; a bizottság által kivánt intézkedés érvényesítésének kérdése májdnem kizárólag a dunántúli területtel való szomszédos forgalomra szorítkozik. Ezen területet illetőleg azonban a bizottság azon kívánsága, hogy a kompozás szünetelése alatt a Bács-Bodrogh vármegyéből a Duna tulsó oldalára, de leginkább Horvát-Szlavonországba és Boszniába szállítandó gabona és liszt Budapestet át ugyanazon tarifák mellett szállíttassék, mintha az Erdődön át ment volna, a földrajzi helyzetből folyó azon nehézségbe ítőközik, hogy a budapesti útirány terhére, az erdődivel szemben 162 kilométertől 588 kilométerig, vagyis 19%-tól—98%-ig terjedő távolsági többletek mutatkoznak, az Erdődön át fennálló viteldijaknak a budapesti irányon való alkalmazása esetében a vasúttak önköltségei sem volnának fedezve, mi méltányosan követelhető nem lévén, ily intézkedést különösen a kérdésbe jövő magán vasúttakkal szemben nem érvényesíthetnek. A bizottság által panaszolt és általam is teljes fontosságúnak méltányolt hátrányok lehető mellőzhetőek egyelőre tehát csak azon eddig is érvényesített mód kínálkozik, hogy forgalmi fennakadások alkalmával oly viszonylatokban, hol a különbözőzetek még kiegyenlíthetők, a Budapestet át vezető segédirány esetről-esetre nyújtott díj mérséklések segélyével használhatóvá tétessék. Gyökeres megoldást ezen kérdés az Aldunának a megye területének valamely alkalmas pontján leendő áthidalása által fog találni, mely kérdéssel annak közigazgatási nagy horderejét tekintve, már eddig is behatóan foglalkoztam és melynek útján végrelegesen meg lesznek szüntethetők a bizottság felterjesztésében hangsúlyozott forgalmi hátrányok is. Budapest, 1887. évi június hó 6-án. Baross s. k.

Szemle. Verőcei Pejacsevich Miklós gróf, lovasági tábornok, a 4-ik hadtest parancsnoka, f. hó 5-én este városunkba érkezett, hogy az itteni cs. és kir. hadsereg katonái fölött hivatalos szemlét tartson. A tábornokot az egész tisztikar a „Vadászkürt” szállóban fogadta. Másnap reggel megtartotta hivatalos szemlét, melynek befejeztével meglegedését nyilvánította ki.

Szerelemből halálba. Csében egy közhuszár a feletti bújában, hogy el kell válnia szeretőjétől, kedden este előbb kedvesét, aztán önmagát lötte agyon.

Harásonyan a fürdővendégek száma 903, az átutazó vendégek száma mai napig 2420 személy.

Az „Egyetértés”, bizonyára viccelőd az írja, hogy Szabadkán Mamuszich polgármester a városnál hat hó alatt nyolcezer forintot költött tintára.

Zombor város közegészségügyi állapota június hóban.

A június hónap egészségügyi állapot kedvezőbb volt az előbbi hónapénál mind a halálozási arány, mind az előfordult járványos ragályos betegségek tekintetében, de kedvezőtlenebb az előbbi nyolc év ezen évszámánál, amennyiben az e hónapban meghaltak számát csak az 1882. évi közelíti meg.

A körmozgalom is e hónapban élénkebb volt, mint ezen időszakban történni szokott. A lebetegedések legnagyobb része heveny és idült tüdőbántalmak voltak. Ragályos betegségek is meglehetősen számban fordultak elő, ha nem is oly arányban, mint a múlt hónapban.

A hólyagos himnlőben jelentkezők száma 8, mult hónapról visszamaradt 5, összesen 13. Ezekből meghalt 6, gyógyult 4, visszamaradt 3. Az elhaltak közül egy sínes beolta; gyógykezelve volt 2, gyógykezelésben nem részesült 4.

Kanyaróban jelentkezett 4, meghalt 2, visszamaradt 2; ezek közül gyógykezelve volt 1, gyógykezelésben nem részesült 1.

Az iskolába járó gyermekek egészségügyi állapota kielégítő volt; a szerb leányiskolában ugyan egyes rosszabb toroklob (diphtheritis) eset előfordult, de enyhé lefolyással. Egyéb ragályos betegség nem fordult elő.

A gyümölcs és halpiac megvizsgálása alkalmával semminemű, az egészségügyre ártalmas cikket nem találtam.

A fenálló 7 kéjtelep szabályrendeletileg kétszer lett megvizsgálva 17 átlagos számú kéjnével és ezek közül kettő nemi megbetegedés miatt a kórházba lett elhelyezve.

Orvos-rendőri boncolás egyszer fordult elő; a halál oka vízbe fulás.

Meghalt e hónapban 62, ezek közül 30 fi- és 32 nőnemű.

Korra nézve: 0—1 évig: 21; 1—5: 9; 5—20: 7; 20—30: 5; 30—40: 5; 40—60: 5; 60—80: 8; 80 éven felüli 2.

A halálokok a kezelő orvosok és a városi halottkém meghatározása szerint a következők: veleszületett gyengeség és gyermekaszály: 13; himlő: 6; kanyaró: 2; tüdőgyulladás: 4; tüdőgümőkór: 16; göresök: 7; vízkór: 2; agyhártyalob: 1; gutattés: 2; hashártyalob: 1; gyomorbel-hurut: 1; végkimerülés és aggkör: 6; erőszakos halál: 1. — Halva született: 7. — Nem gyógykezeltetett 7 éven aluli: 8; nem gyógykezeltetett 7 éven felüli: 6; összesen: 14.

A f. évi június hóban beszerzett adatok szerint született: 74; meghalt: 62; többlet: 12. — Nembre nézve született: 38 fi- és 26 nőgyermek. — Házasságra keltek száma: 14 pár.

Kelt Zomborban, 1887. évi július hó 3-án.

Főorvos helyett:
Dr. Poppovits István,
városi II. orvos.

Kirándulás Palánkára.

Ujvidék, 1887. július 2-án.

Az ujvidék-palánkavidéki r. k. tanítóegylet közgyűlését már előbb két ízben meghirdette volt, de mindkét-szer elmaradt. Első ízben május 31-ére volt kitűzve, ekkor a tagok az elnökséghez folyamodtak, mikép halasztassék el a közgyűlés a kiállítás idejéig tartamára, minek folytán az elnökség a közgyűlést június 16-ára rendelte, azonban miután széles e megyében június 17-én tartottak az országgyűlési képviselőválasztások, a közgyűlés június 30-ára tűzött ki.

Igy tehát június 29-én hajóra ültünk és Palánkára indultunk, hol legott a kiállítást megtekintettük. A kiállításról e lapba már eleget írtak s irnak, azért én részletesen és tüzetesen e tárgyról írni nem akarok, de annyit mondhatok, hogy úgy a kiállítás gazdagsága, valamint a finom és izletes elrendezés engem kedvesen lepett meg. Kiemelhetem főleg a bizottság készséges kalauzálását és szeretetreméltóságát. Sok szép tárgyat lát a mű és ipar minden ágából kiállítva, felsorolni mindannyit csakugyan lehetetlen. A kiállított zongorák és harmonikumok között nekem Kluzinszky Ágoston ujvidéki zongorakészítő zongorája és 2 drb harmoniuma leginkább tetszett, nemcsak kellemes hangja, hanem főleg szerkezete miatt. Eder budapesti cég, továbbá Weingolder és Vászárhelyi ujvidéki cégek is vannak e szakmában képviselve: Az I. cs. k. sz. dunagőzbajozási társulat közösen egy igen izletes piramisban állított ki. Minden egyes tárgy szép és dícséretes. Igen jó hangulatba hozott bennünket a vas ember fejű mérleg, mely a jó 10 krosokat szépen elhelyeli és köszönet fejében megmutatja, vajjon hány kgramot mér az ember teste, a lyukas 10 krost vagy éppen a krajcárt azonnal kiköpi. Sokan bámulták a megpatkolt tyuktojásokat is.

30-án reggeli 9 órakor összegyűltünk a német-palánkai róm. kath. templomban, hol misét hallgattunk. A mise végével átmentünk a n-palánkai r. k. iskola egyik tantermébe, hol főt. Kleiner Adolf bukini esepresplébános ur, egyetünk buzgó és szeretett elnöke határozott beszéddel a gyűlést megnyitotta. Legott Zsigmond István palánkai tanító ügyesen kidolgozott munkájában a következő tételt fejtegette: „A munkásságra való nevelés.” Tagadhatatlan ugyanis, hogy a magyar nép rohamosan szegényedik és rohamosan süllyed erkölcsében is; mennyiben oka a szegényedésnek és erkölcsi süllyedésnek a munkásság hiánya? Mit tehet a tanító az iskolában és iskolán kívül, hogy a gyermekeket minél szorgalmasab, lelkiismeretesebb és ügyesebb munkásságra nevelje? Ugyan általánosságban, de igen helyesen fejtette ki mindazt, mit a tanító e részben tehet s miáltal nyomhatja el a tanító a népből uralkodó közönyt és egykedvű „nem bánom”-ot. Következett a második tétel: „A nevelésre nézve a társadalom, köz- és nemzetgazdaságtannak milyen befolyása van?” Spielvogel Béla parabolyai tanító, ki e tételt fejtegette, igen behatóan és gyakorlati tapasztalásban gazdag példákban mutatta meg a köz- és nemzetgazdaságtannak befolyását. Valóban érdekesítő volt előadása elejétől végig. A legerdekebb tételre került most a sor, midőn Kern Ferenc 6-ottaki tanító, az egyetnek derék és kitünően szakképzett jegyzője, a „Schulz-Petrovác és Mocsy” által készített olvasókönyveket bemutatta. Kern ur dolgozata kimerítő volt, igen beható bíralatba vette az új olvasókönyveket. A közgyűlés meleg érdeklődéssel hallgatta végig e valóban nagyszerű bíralatot, melyet csakugyan nyomtatásban kellene közzétenni, hogy mindenki meggyőződhetné Kern ur szakavatottságáról. Az olvasókönyvek az iskolákba most behozattnai fognak s így a tanítók felkértek, mikép a jövő évi közgyűlés alkalmával kiki szóljon a felett, vajjon mit és mennyit tapasztalt a könyvek felett. Ezen olvasókönyvek már azért is ajánlatnak, miután az ugynevezett szakkönyveket a népiskolában pótolják. Két tétel elmaradt, miután az egyik előadó katonai kiképzésre bevonult, a másik pedig családi ügyek miatt elutazni kénytelen volt. A pénztárnoki jelentés egy kissé kedvetlen hangulatot keltett, amennyiben sok a hátralék s így nagyon kevés a pénz; e részben most a legszigorúbb szabályok alkalmaztatnak. — Potzta n-palánkai tanító, már régen súlyosan beteg, az egylethez segélyért folyamodott, 25 frt segélyt az egylet pénztárából kiutalványoztatott. Néhány indítvány elintézése után következett a tisztújítás, melyen csakhamar kereszttl estünk, miután lelkes éljenések között a régi tisztikar újabb megmaradásra kéretett. A választmányba Payerle Józsa helyett Leiszter Anna k. a. új-futtaki tanító megválasztott. Ezzel a gyűlés végét érte.

Tegnap meglátogattam az egyet által fentartott óvodát, mely a lektűrök között van. Öv. Mezey Imréné szül. Dencz Petronella urnó egész odaadással bajlódik a kis tereméssel. A kis gyermekek szépen és kellő hangjelzéssel előadott versekkel iparkodtak azon, hogy melyik mutatja meg legjobban, hogy ki mit tanult. Valóban Mezeyné urnó a legbensőbb elismerést érdemli és kísérje őt a kicsinyek és nagyok hálájára, valamint Isten áldása is minden léptén-nyomán.

Kaltner János.

Drámai költemények.

(Zoárd, színmű 5 felvonásban. Musztafa, színmű 5 felvonásban. Saul király, színmű 5 felvonásban. Rövidlátók, vígjáték 3 felvonásban.)
Irtá Molnár Gyula. Ára 1 frt 50 kr. Szerző tulajdona. Zombor, 1887.
Oblát Károly könyvnyomdájából.

Molnár Gyula drámáinak megbírásiánál azzal is kell foglalkoznunk amivel talán bírálóink egyiké sem — előszavával. Oly hang szól belőle, mint a milyennel csak az él, aki már onnan felülről semmit sem vár, akit már elkészerített, vagy legalább érzéketlenné tett a felsőbb kritika; aki már megunt az illetékesnek elismert kritikust, az Akadémiát, a melynél sok alkalommal bekopogtatott, de amely mindannyiszor visszautasította. Most más fórumhoz appellál. Azt írja, hogy megszokta már a szidást avagy agyonhallgatást és ambíciója oda irányul, hogy

„majdan, — ha egyszer sok, sok év után,
— — — akad, ki már szívesen hallja is:
„színtjék méltó haragotok...“

Hát ez kevés ambíciónak. Mert ember, aki akármilyen is szívesen hall, akármikor és akármire akad. Ilyen „akadóknak“ dolgoznunk nem szabad, mert akkor, Úram bocsá! — borzasztó perspectiva nyílik szemünk előtt és végig gondolni is, amit akkor nyomtatnának, már az is kín lenne. A „Fliegende Blätter“ egy nemrég megjelent száma sikerült rajzzal illusztrálja azt a viccet, hogy egyik ördögöt hanyagságáért mint itélték el a pokolban is kigondolható legszörnyűbb büntetésre: mindannak elolvasására, amit egy évben itt e földön nyomtatásban kiadnak! Hát biz ennek fele sem tréfa.

Sokat irtak és panaszkodtak arról, hogy az Akadémia mily igazságtalan, és mennyire nem tudja méltányolni a valódi tehetségeket. A szerző is azok közé tartozik, akik ezen állítólagos igazságtalanságnak áldozatai. Bajos lenne megkísérteni annak megemlést, hogy mennyiben volt az Akadémia bírálata egyes esetekben igazságtalan. — de hogy Molnár Gyulával szemben nem volt az, az bizonyos.

Az előttünk fekvő négy színdarab közül így, amint vannak, egy sem hozható színre. Pedig ez lenne az egyetlen alkalmas módja „a rosszul értesült papától, a jobban értesült papához“ való felebezésnek. Dóczy Széchy Máriajának, melytől az Akadémia megtagadta a pályadíjat, a színpadon volt sikere, habár nem annyira a „drámának“, mint a „költeménynek“ tapsol a közönség, és így itt sem oly fekete az — Akadémia, mint a minőnek festik. De a szerzőnek ezen most kiadott drámáival ezen módhoz sem lehet folyamodnia, a közönség tapsai által sem cáfolhatja meg a kritikát. Pedig színdarabok akarunk lenni, és nem költemények. A „Rövidlátók“ csakis mint színdarab tehetné számot, és mint ilyen nagyon gyenge. A másik három darabnak azon előnye van, hogy tragedia mind a három, s ezért már verses formájánál fogva, olvasmányuk beillik, amely érdeklődést és hatást tud kelteni. De verses vígjáték, amely roppant hosszúra nyújtott három felvonásban, az érdeklődést annyira sem bírja felkelteni, mint egy napíri, az — olvasmány számba sem jöhet, mint drámai költemény. Ezen vígjátékban, ha talán nincsenek is meg fokozott mértékben, de mindenesetre fokozott mértékben érezhetők azon hibák, melyek mint a hajókötélekben a vörös fonál, itt is minden darabon végig vonulnak.

Először is: valami hallatlan naivság.

A szereplőknek nem jellemzéséből, nem is cselekedeteiből, hanem egyenesen a szájába tett nyilatkozataiból kell megtudnunk, hogy mily hatást akart a szerző bizonyos beszédnek tulajdonítani. A dráma írás nehéz mesterségének még sok fogása ismeretlen a szerző előtt. De a legfontosabbat ismernie kellene, azt, hogy a drámában cselekedni kell a szereplőknek. Nem úgy a mint azt szerző téteti, hogy minden drámájában a színpadon folynak az ütközések, a mit színe hozni bajos dolog: hanem úgy, hogy a mi történik, akár a színpadon, akár csak elmondva, az következménye legyen a megelőző cselekményeknek. Ha a szerző azt akarja megjelenteni, hogy pl. Ketel higgadt szavai Botond haragját lehűtsék, azt közvetve kellene mutatni azzal, hogy Botond engeszteltes hangon és békésebb szellemben határozzon Ketel szavai után, de nem úgy, hogy egész naivan azt mondja Botonddal (Zoárd 97. lap)

„Higgadt szavak! Haragomat lehűtök!“

Csaknem ugyanazon szavak, vagy legalább ugyanazon módja a hatás megjelenítésének, t. i. annak egyszerű elmondása, hogy most mit ért el a beszéd, mi hatása volt ennek vagy annak, — valamennyi színdarabban előfordul. Ez olyan primitív hiba, a mely egyes esetben csekélynek látszik, de következtetést enged, ha ily gyakran fordul elő, az író drámai erejére.

Ezen módszer nonplusultrájának tekinthető a „Musztafa“ c. tragédia 3. felvonásának végére tett „megjegyzés“, a mely zárjelben és kisbetűkkel a színésznek vagy a rendezőnek szokott szólni, hogy elmenjen-e, jöjjön-e, egyáltalán: hogy mit tegyen. Ezen megjegyzés itt azon utasítást adja: „(Mélyen szemébe néz. Megértik egymást.) Hogyan képzeli szerző ezt az akciót, hogy egymást „megértik“, azt mi nem értjük. Azt, hogy a publikum észlelje ezek megértését, azt igenis lehet színe hozni, tettekben, jelekben, itt akár szabad lett volna, a sokszor alkalmazott elmondást is alkalmazni. De egymás megértése, az csak nem lehet akció? Ezt csak a szerző mondja itt nekünk privátim el. Magára vall azzal, hogy ezt másképp megjeleníteni nem bírta, hanem csak elmondja, még pedig betűszerint „inter parenthesis.“

Közvetlenül utána épp ilyen, vagy még cifrább a megjegyzések egyike, és ezt az egész utasítást, mely tudvalevőleg mindig a rendezőnek szól a felvonás elején, egészen közölni érdemesnek és érdekesnek tartjuk:

„Negyedik felvonás.

(Sik tér Karaburun mellett. A szín bal oldalából vad harci zaj tör elő. Mélyen a háttérben kitzdó csapatok előre s hátra nyomulnak. Itt-ott sebesültek. Nyílt sátor a szín jobb oldalán, melynek egy kerevetén kinos lelkítésében Fatime.) — Hát hogy valaki egy kereveten üljön pongyolában, vagy szalonruhában, avagy hanyagul hátradölvé, azt el tudjuk képzelni, hogy hogyan rendezze el a rendező; de miképen állítaná elő, hogy „kinos lelkítésében“ üljön, — az már nehezebben érthető!

Eppen ezen csekélynek látszó dolgok, a melyeket itt kiemeltünk, mutatják azt, mennyire nem bír a szerző kitűzött feladatával, és azon gondossággal, a mellyel ezeket mégis egész naivan elmondani igyekezett, művének azon oldalát mutatja, a melyről elismerést remélhet, és ez az, a hol megszűnik dráma lenni, és már csak költemény.

Ez a „csak“ a műfajok rangsorozatára vonatkozik, a melyben a dráma magasabb fokón áll a költeménynél, nem pedig a szerző drámáira, mintha azok vesztenének az által, hogy ha csak költeményekké lesznek. Ellenkezőleg azt javasoljuk, ha nem akarja elvesztesznie vallani mindazon gondot, melyet e művekre fordított s a sok helyen szép választást, (mint pl. Musztafában, míg Zoárdról már inkább azt lehet mondani, hogy hatódfeles pirichius és spondeus sorokban van írva.) és a mi fő, ha csakugyan azt akarja, hogy „akadjon“ a ki szívesen hallgatja, még pedig nem egy, de sok, és pedig nem türelemmel, hanem elismeréssel adózva, akkor írjon drámáiból költeményeket. Adja ki azután ugyanazeket (de a vígjátékot kihagyva) és a netán még megírandókat „Drámai költemények“ cím helyett „Költemények“ cím alatt. Műveivel hármast határt szél át. A drámát, a drámai költeményt, és a költeményt (és itt a költői elbeszélést). Közülök a Rövidlátók esakis színdarab lehetne, és mint ilyen helyét épenséggel meg nem állja. Zoárd és Musztafából költemény lehet, ha azt a mit inter parenthesis elmondani kénytelen, szép jambuskobba szedve, a párbeszédek közé igtatja, mert megjelenteni nem bírta és elmondani mégis akarta, annyival is inkább, mert kénytelen vele, hogy megértse a cselekményt. Saul király pedig, a kötet legkiválóbb darabja, az egyedüli a mely elfogadhatónak látszik, leginkább felel meg a drámai költemény címnek.

Csábító alkalom kínálkozik excursióra a drámai költemény és a színdarab határai, a drámai költemény létjogosultságáról stb. való elmélkedések terére. Nem látunk vele. Annyi bizonyos hogy a drámai költemény a színpadon csak vendégszerepet játszik. Hasonlít a drámai költemény színre hozatala az illusztráláshoz. Az „olvasó“, mert minden zártkörűen tiltót csak olvasónak tekintünk ilyen előadásnál, csak még élénkebben kapja szeméi elé állítva „olvasmányát“, mintha illusztrálva legyen.

Részünkről színdarabnak nem tekintjük a drámai költeményt egyáltalán, és drámai költeményeknek nem tekinthetjük a szerző műveit különösen. (Kivéve, a mennyire kivendők Saul királyt.) Álláspontunk ezen skizzirozása által feladatunkat megkönnyítettük annyival, hogy a színi bíráló szempontjából e művekkel egyáltalán nem kell foglalkoznunk. E tekintetben úgyis csak sejteni lehetne, hogy mily hatást tenne a színpadon ez vagy az a jelenet, ez vagy az alak. De azt már eleinte kimondottuk, hogy színre nem hozható egyik sem így, a mint van. Milyen lenne színre alkalmazva, azt csak akkor mondhatnók meg, ha már át lenne dolgozva ezen célra.

A szerző darabjaival színművekre kifizött pályadíjakra pályázott és azoktól méltán tüstökelt el. Csak egy jellemző vonást akarunk a „drámai“ fogatkozások közül kiemelni. „Zoárd“ban Ketel a színmű elején a legrokonszenvesebb és legemesebb alakjának van feltüntetve, minden néző-olvasó rokonszenvét megnyeri, szinte örvendünk, ha dolga akad a színpadon — és a darab folyamán kintünk, hogy aljas gazember, a ki pedig nem is későbbben lett azzá, hanem mint ilyen lépett először is a színpadra. Ez a néző-olvasó olyan megcsalása, a mit az meg nem bocsáthat. A ki ilyen szép és költői szavakkal festi a barátságát, — (e rész különösen sikerült és szíriol szóra idézendőnek véltük szépségénél fogva):
„Ketel: Rosszabb tehát, mert ebből azt tudod meg,

Hogy nincs magadhoz és így hozzád bizalmad.
S ez fáj nekem: mert a baráti szívet,
Valójában nem érted! Halld tehát:
A hű barát több, mint szülő, rokon,
Több mint a kedves s több még mint az „én“!
Szülő, rokon, kedves, bűnök sirtája;
Az „én“ töpreng, elmélekedik fölötté;
Igaz tanácsot csak a jó barát ad.
Mert tiszta ésszel fontolgatja azt.
A mit magadnak is megvallni félsz:
Egy más „magadnak“ valld meg s ez: barátod;
S mert csak a bajt és nem a félszt is érzi,
Higgadtan rátalál a menedékre.
Azért én edes „én“-em, jóbarátom,
Szólj igazabban hozzád, mint magadhoz.“

A ki így szól, az alaváló gazembernek és agent provocateurnek bizonyul a darab későbbi részeiben! (Mellesleg megjegyezve mindjárt itt is úgy jeleníti meg szerző a hatást, hogy Zoárdal azt felelteti: — s im e percben,

„Hogy szép szavad bizalmam megteremté.“

Ilyen megcsalása a néző-olvasónak az írói fogások egyik legfontosabbjának félreismerését bizonyítja. Szabad meglepni az olvasót váratlan jelenetekkel, de a kinek jellemét egy eleinte következetes beszéd és cselekvés által a szerző (talán önkéntelenül) megállapította és a nézővel elfogadta, azon ily gyökeres elváltozást elkövetni nem szabad. A nézőt az szokta vonzani a figyelemre, hogy a szerző néhány odavetett szavából megsejti a következendőket, eltalálja a bonyodalmat a jellemek alapján, és a kifejlést a cselekmények alapján. Tetszik neki az, ha ő okosabb, mint a szereplők, a míg azok odafőn félnek vagy reménykednek, addig ő zsőléjében mosolyogva ül, és örvendve lesi, hogy bonyolódik a dolog olyanféleképpen a mint ő gondolta már előre. Elbeszélésben is így van. Az olvasó kell hogy sejtjen, következtetgesen valamit, és meg is teszi még szerző akarata ellenére is az adott jellemzés alapján. Ha aztán tévedett, azt a szerzőnek kell hibául felírnia, mert akkor ennek nem sikerült a jellemzés. Azt hogy ennyire megcsalják mint a fönt idézett példában, meg nem bocsáthatná.

A nyelvezet sok helyen igen emelkedett és szép. Ezen fényoldal a legnagyobb elismerésre méltó, és erre az olvasó figyelmét felhívjuk. A verses Zoárdban igen gyenge. Vannak benne ilyen jambus sorok:

„Bár irigved is együttal.“ (32. lap.)

Musztafában sokkal gördülékenyebbek a versek.

Saul király, a kötet legjobb darabja, melynek témáját mindvégig történelmi alapról vette a szerző és így az, ha csak elrontani nem akarta, ügyes jelentkezés által igen hálás anyaggá vált. Legvonzóbb, mint olvasmány, és kevés javítás kellene rajt, hogy mint drámai költemény is szépen megállhassa helyét. Hibája, a mi valamennyi darabban is előfordul, hogy minden egyes mondatot 10—20 vers sorban kerülgetnek, a míg nagy nehezen elmondják a legközönségsébb dolgot. Néhol a szó ezen kerülgetése igen ügyes, egészen shaksperi, de bizony legtöbbször egészen lapsos. Úgy látszik arra kellett a szerzőnek, hogy kitöltse vele a jeleneteket, ezekkel az 5 felvonásokat, és az öt felvonásokkal a 700 lapot, a mennyire e 4 darab terjed. A Saul történetje ismeretes a bibliából, és mégis ajánljuk olvasmány gyanánt.

Musztafából csak épen Musztafa szerepléséről és elbukásáról szól a történelem, a mit szerző hozzáírt az alig tartozik a történelmi alapra és ép úgy játszhatnék Hispániában, Rómában vagy a 30 éves háborúban. Az alakok alig skizzirozva vannak, nem hogy kidomborodnának, és a jellemek, kettő kivételével jellemetlenek. Úgy látszik, mint ha az egyetlen jellemzés melyet erős vonásokkal kísérelt meg a szerző, Ketelé, mely rosszul sikerült, hogy később abban hagyta e meddő fáradozást.

A Rövidlátókban ismétlődnek azon hibák, melyeket a kritika, még az Akadémiáé is, oly erősen ostromozott a „Rangkörség“-nál. E vígjátékban el sem tudtuk mosolyodni.

A nyitja minden bonyodalomnak, a Rövidlátókban is, hallgatóság a fal mögött, vagy a lugásban s több efféle. Az alakok legtöbbje annyira túlozva van, hogy bohózatnak is elég lenne, — de nem vígák, egy cseppet sem vígák! Hol nevetne a szerző, ha ezt a darabot előadnák? Vornyak tanár alakja csak sok betéttel és a színész sok mókájával lehetne mulatságossá. Rosamundával együtt oly elnyűtt figurák, mint akár kirintársai „Eduard és Kunigunda.“ A gonosz jellemek itt is oly naivan mesélik el, hogy ők gonoszak, amint azt színpadon elmondani nem szabad, „(félre)“ beszélve sem. Ezt önmagának sem vallja be az intrikus, nem hogy a közönségnek megszűnna.

Tülmennék az átengedett tér határain, ha itt az egyes alakok jellemzésével tüzetesebben foglalkoznánk. És azután nem is akarunk a közönség érdeklődésén rontani. Mint olvasmány mind a négy darab elég érdekes, és aki csak azért veszi elő e könyvet, hogy olvasson, az elég szórakozást fog találni, és a szerzőnek az előszóban bevallott szerény igényét ez még túl is fogja haladni.

A darabok meséjét sem mondjuk el, mert ezzel elvonnánk minden érdeklődést a kifejlődések iránt. Annyit azonban gyengébb lelkűek és idegzetűek kedvéért megsúghatunk előre, hogy sok lövöldözés ugyan nem fordul elő a drámákban, mert oly időben játszanak, a mikor a puskapor még nem volt felfedezve, hanem egyéb gyilkoló eszközök igen is működnek iszonyatosan, és némelyik darabból alig hogy a sügő marad meg életben a végén.

Szép gondolatok tarkítják a különben egyhangyúvá váló beszélgetéseket és ezek, valamint a már fentidézett nyelvezet teljes elismerésre méltók. Hogy csak egyet idézzünk izléstől, Izolda így szól (65. lap, Zoárd):

„Repülve kéne vinnem ezt a hirt,
Mely népemot romlástól menti meg,
De oly nagy tartozást viszek magammal,
Hogy önsúlyával vissza-vissza tart!“

Vagy másutt (Musztafa 94. lap) e szók:

Mahmud: — Leány! Nincs veszve semmi!
Fatime: „Ha semminek tekintesz.“

Kisebb dolgokban akadékoskodhattunk volna, ha nem lett volna nagyokról is annyi mondani való. Így pl. e szót „uralni“ szerző is úgy érti, hogy „úr lenni“, pedig annyit tesz, hogy „szolgálni“. E hibájában különben osztozik vele a magyar írók és írnokok kilenczted része. Aztán a neveléstudományt paedagogiának, nem paedagogiának nevezik, mint szerző azt a Rövidlátókban oly sokszor és oly sok szereplő által nevezeti, hogy azt sem sajtóhibának, sem viccnek nem vehetjük. Hatalmas lapsus az is, hogy „Saul király“-ban valamennyi zsidó folyton Jehovát mond, pedig tudvalevő, hogy e szót zsidónak kiejtenie nem szabad.

A kötet kiállítása igen csinos és ára nagyságához mérve csekélynek mondható.

Azt ajánljuk szerzőnek, hogy tehetségét, mely ott csillog legszebben, ahol leírni, elbeszélni kell, az elbeszélő költészet terére fordítsa. Rövidlátókat többé ne írjon, hanem igen is oly jeles darabokat, minővé Saul király kevés fáradsággal alakítható!

Dr. Patay Sándor.

Naptár. Julius.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
8 Pént.	Kilian	Kilian	26 Dávid T.
9 Szom.	Bereck	Lujza	27 Sámuel
10 Vas.	B 6 Amália	B 5 Amália	28 D 5 C. Ján.
11 Hétfő	Pius p.	Eleonora	29 Peter és Pal
12 Kedd	Henrik	Henrik	30 12. apost.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a legjobb hírek örvendő

REGEDI SAVANYÚVIZ,

mely a legelső orvosi tekintélyek nyilatkozata szerint legmelegebben ajánlott, **Zombor és környékére ENGEL ADOLF** zombori cégnél egyedüli főraktárt állítottam. Előre meg lévén arról győződve, hogy egy kísérlet után vizem előnyben részesítetik, kérem becses pártfogásukat.

Teljes tisztelettel
Deller J.
Regeden, Stíria.

3-1

Árlejtés.

A zombori önkéntes tűzoltó-egylet parancsnoksága által ezennel közhírré tétetik, miszerint **az egyleti szertárnak** kiépítése végett **1887. évi július hó 17-én délelőtt 11 órakor** nyílt árlejtést tart, melyhez a vállalkozni szándékozók azzal hivatnak meg, miszerint a részletes tervek és költségvetés f. hó 5-étől július hó 17-ig az a zombori önkéntes tűzoltó-egylet őrnyáján betekintheők.

Zombor, 1887. évi június hó 30. án.

3-3

A parancsnokság.

2818. sz.
kig. 1887.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye palánkai járásához tartozó Bulkesz községben halálozás folytán a község orvosi állomás üresedésbe jövén, annak választás útján leendő betöltésére ezennel pályázat nyitattik s a választás határidejéül **f. évi július hó 25-ik napjának d. e. 9 órája** Bulkesz községhezánál kitézetik.

Ezen állomás 400 frt készpénz fizetés, 20 kr látogatási, 30 kr rendelvényi és 20 kr halottkémi díj javadalmazással van egybekötve.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy a törvény értelmében felszerelt s a magyar és német nyelv tudását is, igazoló kérvényeiket, ez évi július 18-ig alulírottához nyújtsák be, minthogy később benyújtott folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Német-Palánkán, 1887. június hó 4-én.

Csupor Gyula,
főszolgabíró.

10-5

Gyógyszerész gyakornok felvétetik azonnal előnyös feltételek mellett

Lux Mihály
gyógyszerésznél
Sztanisieson.

Bővebb felvilágosításért az érdekeltek hozzá forduljanak.

3-3

3862. sz.
tkvi 1887.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Kék Lajos ügyvéd mint Theisz Gáspár prigl.-sz.-iváni lakos megbízottja önkéntes árverési ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő, a prigl.-sz.-iváni 881. számú tjkben A l. 155. hr. 80. ö. i. számú ház és 297. ö. beltelekre a végrehajtási árverés joghatályával bíró önkéntes árverést 400 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1887. évi szeptember hó 7-ik napján délelőtt 10 órakor** Prigl.-Szt.-Iván községhezánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10% át vagyis 40 frtot készpénzben, vagy az 1881. évi LX t. c. 42-ik §-ában jelzett áriolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. c. 170. §-a értelmében a báuatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni

Kelt Zomborban, 1887. évi június hó 2-án.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

1571. szám.
1887.

Mohol község előjáróságától.

Pályázat.

Mohol nagyközségben az irnoki állás megüresedvén, ennek választás útján betöltésére **f. évi augusztus hó 1-ső napjának d. e. 9 órája** Mohol községhezánál kitézetik.

Minek folytán felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miként eziránti kérelmüket alulírt jegyzőhöz f. évi július hó 31-ig okvetlen benyújtsák, mely kérvényben végzett tanulmányaik, eddigi magaviseletük és foglalkozásuk, úgy az, hogy a szerb nyelvet beszélik, okmányilag igazolandó.

Ezen állás 400 frt évi fizetéssel van egybekötve.

Moholon, 1887. évi június hó 28-án.

Mikosevics Antal, jegyző. 3-2
Milovánovity Jócó, bíró.

Gabona eladási hirdetmény.

Az apatini, prigl.-sz.-iváni, doroszlói, bogovejai, karavukovai és szóntai határban felesgazdaságilag termelt 1346 q buza, 1783 q zab és 85 q árpára becsült s a cséplőhelyen átveendő idei termés, az alulírt apatini m. kir. erdőhivatal irodájában **folyó évi július hó 20-án** tartandó nyilvános árverés útján felsőbb jóváhagyás kikötésével a legtöbbet ígérőknek eladatni fog.

Az eladási feltételek az alulírt m. kir. erdőhivatalnál a szokásos irodai órákban megtudhatók.

Apatinban, 1887. évi július hó 2-án.

Magy. kir. erdőhivatal.

Pályázati hirdetmény.

Egy jó magaviseletű 18-23 éves fiatal ember, ki 6-8 gymnasiumot végzett — mint jegyzői gyakornok — azonnal kaphat alkalmazást Vaskut község jegyzőjénél.

Ezen alkalmazásra azonban csakis oly egyént vagyok hajlandó elfogadni, ki a katonai tényleges szolgálattétel alól felmentetett, esetleg annak már eleget tett s nálam személyesen — a midőn az ide vonatkozó feltételek is megbeszéltetnek — jelentkezik.

Kelt Vaskuton, 1887. évi július hó 5-én.

Pacher Béla,
jegyző.

3-1

Hirdetés.

A gombosi kincstári rév-ven-déglőhöz — melynek közelében vasuti- és hajóállomás van — folyó évi október hó 1-től egy minden tekintetben kitűnő korcsmáros ke-restetik. A feltételek a gombos-bogojevai regále bérlőnél tudhatók meg. Irásbeli és szóbeli ajánlatok csak **augusztus hó 15-ikéig** fogad-tatnak el.

6-1

A kincstári bérióság.

2931. szám.

polg. 1887.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a palánkai kir. járásbíróságnak 2683/p számú végzése által Pom-péri Elemér és Paukovits Ottó végrehajtották javára Pakledinacz Bona, Városi Sándor, Nagy Mátyás és Stern József plávnai lakosok ellen 100 frt és 75 frt tőke, ennek 1887. évi február hó 21-től 6% kamatai és eddig összesen 28 frt 40 krban megállapított per-költség erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkal-mával lefoglalt és pedig Városi Sándornál 2 drb borju és 1 vastengelyű kocsit 55 frt, Nagy Mátyásnál 2 drb ló, 1 csikó és 1 vastengelyű kocsit 100 frt, Stern Jó-zsefnél két drb ló és 1 csikó 115 frt és Pokledinacz Bonánál 4 drb malac és 1 vastengelyű kocsit 40 frt, vagyis 310 frtra becsült ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2931/p. 1887. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Plávna községhezánál leendő eszközölésére **1887. évi július hó 9-ik napjának délutáni 3 órája** határidőül kitézetik és arra venni szándékozók oly figyelemzetéssel hivatnak meg: hogy a lefoglalt ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőknek becsáron alul is, de az 1881. évi LX. t. c. 108. §. értelmében csakis készpénzbeni fizetés mellett eladatni fognak.

Palánkán, 1887. évi június hó 30. án.

Obaleczky Hugó,
kir. törv. joggyakornok.

Legjobb asztali- és üdítő-ital.

Hazánk legkedveltebb
savanyuvize

A MOHAI **ÁGNES** FORRÁS,

mely nemcsak a polgári körökben kedvelt, de utat tört magának a felsőbb és leg-felsőbb körökben is.

Ő fensége
József főhcg. és ő felsége Milán szerb király
asztalán rendes italul szolgál.

Konstantinápolyban, Alexandriában, legközelebb Fiumében is ép
ugymint hazánkban általánosan a kolera megbetegedés ellen praeservatív
gyógyszernek bizonyult.

Friss töltésben az ország minden gyógyszer-tárában,
fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos főraktár
ÉDESKUTY L.
m. kir. és szerb kir. udvari ásványviz-szállítónál
BUDAPESTEN, Erzsébet-tér 7. sz.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Az 1886-ik évi elszáll. 2.000,000 palackz.

Weidinger S. és Zs. nál. — Apatinban: Thez és Ermel, Abraham H. nál. — Hódáságon:
Rausch Edénél — B. Almáson: Scherk Gy., Rosenberg A. nál. — Adán: Dobler J. nél.